

در حاشیه یک اجرای غیررسمی و غیرعادی ارکستر ملی

ارزان فروشان ارکستر دار، مطرب‌سازان درباری

بینا یاری

مدت‌هاست که ارکستر ملی روی فعالیت جدی را ندیده است، از همان اسفند ۹۷ که دیگر رهبر ثابت آن کنار گذاشته شد تا هم‌اکنون که یکسال و اندی از آن زمان می‌گذرد، این ارکستر بدون داشتن رهبر مشخص و ثابت مدام به رهبرانی برای یک‌شب یا چند اجرا واگذار شده است. رهبرانی که شاید در اندازه رهبری یک ارکستر آموزشگاه هم شایستگی نداشتند و یا رهبرانی که از دانش خوبی برخوردارند، اما هنوز سن‌های جدی و بین‌المللی را تجربه نکرده‌اند. از این رو براه نیست که بگوییم این ارکستر باری است که روی دست صاحبش مانده است هر چند برای آن بودجه خوبی بگیرد، اما علاقه‌ای به سروسامان

دادن این ارکستر به صورت حرفه‌ای و در اشل شایسته نام ایران ندارد و ترجیح می‌دهد هرازگاهی نوازنده‌ها را دور هم جمع کند و رهبری را به یک رهبر (هر کسی که شود، مهم نیست در چه سطحی از دانش یا تجربه قرار دارد) بسپارد؛ گویی که با یک ارکستر کرایه‌ای موقت روبه‌رو هستیم که هر بار به منظور یک برنامه خاصی نوازندگان را جمع می‌کند تا برای یک برنامه کار کنند، و دست‌آخر هم نه رهبر ثابتی و نه برنامه مدونی که نشان دهد قرار است این ارکستر در یک فصل کاری چه به انجام برساند و چه حضوری در عرصه جدی موسیقی داشته باشد. و اکنون نیز سه ماه و اندی است که به سبب شیوع بیماری کووید ۱۹ فعالیت‌های اهالی هنر تعطیل است و تنها ارکستر ملی کشورمان که با استفاده از بودجه دولتی نگهداری می‌شود نیز بدون فعالیت جدی و

دور از سن مانده است. اما گویا بدون رهبر بودن این ارکستر و مشکل معیشتی اعضای ارکستر دغدغه مدیرعامل بنیاد رودکی نیست و در این روزها که اجتماعات و کنسرت‌ها تعطیل هستند از ارکستر ملی در جهت نمایش گستره مدیریتی خود بهره‌برداری می‌کند؛ آن هم با نزل شأن ارکستر ملی و نوازندگان ارجمند آن. در این روزها که سن‌های رسمی خالی از اجراست، مدیرعامل بنیاد رودکی، اجراهای حاشیه‌ای را برای نوازندگان ارکستر ملی تکلیف کرده است. از جمله حضور و اجرای نوازندگان ارکستر ملی در حاشیه جلسه شورای معاونین سازمان‌ها، وزارتخانه‌ها و هم‌اندیشی مدیران دولتی آن هم نه در روی سن به صورت رسمی بلکه در راهروی سرسرای طبقه دوم تالار وحدت و بدون رهبر ارکستر برای خودنمایی و شیرین کردن مجلس مدیران دولتی اگر

ارکستر ملی عجین است برای آنکه ارزش نوازندگان تساحد عمل طرب خاصه (مطرب ویژه شاه) پایین نیاید درخواست خاندان پهلوی را برای اجرای ارکستر در دربار به میمنت حضور و ولعیدی یکی از کشورهای اروپایی نپذیرفت تا اختصاصی در دربار برای شاه و مهمان ویژه‌اش بنوازند و ترجیح داد شخصیت و جایگاه ارکستر را نگاه دارد و جایگاه ارکستر را در نگاه دربار نیز ارتقا دهد و اجازه شکستن آن را نیز به هیچ‌کسی ولو اعلیحضرت (!) ندهد.

روزگاری انسان‌های بزرگی همچون خالقی از آبرو و تخصص این ارکستر تا سرحد خداحافظی از پست دولتی ولو کم‌درآمد معلمی دفاع کرده و شغلشان را در راه حفظ شخص ارکستر از دست داده‌اند و حالا با چنین مدیران دولتی‌ای مواجه هستیم که حاضرند برای شادی جمع سیاسی-دولتی نوازنده‌های ارکستر را تا حد عملگران طرب پایین بیارند و پزارکسترداری فسل خود را (همانند یک دارایی شخصی) به سایر مدیران ممنوع خود بدهند.

باید پرسید این حد از نزل در چه نگاه شادمانی می‌داند قطعاً حراج شخصیت و آبروی هشتاد و اندی ساله ملی است و مشخص نیست این حد از نزل تشخص ارکستر چه آورده‌ای برای مدیرعامل بنیاد رودکی و وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی ایران که فرهنگ دست‌نیافتنی‌ای برای آن‌ها

بد نیست مدیران فعلی بنیاد رودکی و ارشاد اندکی از تاریخچه این ارکستر را بدانند که روزگاری چه کسانی بر مسند مدیریت و هدایت آن نشستند و چه خون دل‌ها برای نگاهداری با ارج و احترام آن کشیده‌اند تا کسی همانند مطربان و عمل طرب با آن‌ها برخورد نکند و چنین انتظارات غیررسمی‌ای از آنان نداشته باشد. بد نیست بدانند اگر خواننده‌اند، که روزگاری روح‌الله خالقی که نام بزرگ و تکوینش با نام

بد نیست مدیران فعلی بنیاد رودکی و ارشاد اندکی از تاریخچه ارکستر ملی را بدانند که روزگاری چه کسانی بر مسند مدیریت و هدایت آن نشستند و چه خون دل‌ها برای نگاهداری با ارج و احترام آن کشیده‌اند تا کسی همانند مطربان و عمل طرب با آن‌ها برخورد نکند و انتظارات غیررسمی‌ای از آنان نداشته باشد

ارزانی کرده که این چنین چوب حراج به آبروی آن زده‌اند فارغ از اینکه بدانند جایگاه مدیریتی و فهم خود از ارکستر را در برابر اهل هنر بیشتر تنزل داده‌اند. آقایان ارزان فروختند. این ارزان‌فروشی‌ها را اضافه کنید به نار کارآمدی مدیریت و کم‌دانشی در خصوص مدیریت فعالیت هنری که این روزها شرح فعالیت آن مجموعه شده حراج تالار وحدت، چوب حراج زدن و واگذاری مفت تالار به گروه‌های مختلف برای ایجاد رزومه کاری و دست‌آخر منت گذاشتن بر سر نوازندگان به دلیل پرداخت حقوق حداقلی و از شأنیت جدا کردن دست‌نیافتنی‌ای برای آن‌ها

نو

بلا تکلیفی درباره پرداخت سه‌ماهه حق بیمه هنرمندان

پس از چندماهه بلا تکلیفی هنرمندان درباره دستور دولت مبنی بر پرداخت سه‌ماهه حق بیمه هنرمندان توسط صندوق اعتباری هنر به علت شرایط سخت معیشتی ناشی از شیوع بیماری کرونا و بسته شدن فعالیت‌های هنری بالاخره آخر هفته گذشته روال این تعهد دولت مشخص شد. در اطلاعیه این نهاد در این خصوص آمده است: صندوق اعتباری هنر به اطلاع اعضا محترم می‌رساند:

- ۱- ضمن قدر دانی از اعضای که به فراخوان‌های قبلی صندوق اعتماد داشته و هیچ اقدامی (اعم از اخذ فیش و یا پرداخت حق بیمه) نکرده‌اند، حق بیمه و سرانه در زمان فروردین، اردیبهشت و خرداد آن‌ها از سوی صندوق مستقیماً به حساب سازمان تأمین اجتماعی واریز می‌شود.
- ۲- آن دسته از اعضای که مبادرت به دریافت فیش پرداخت از سازمان تأمین اجتماعی نموده اما وجهی بابت سهم بیمه خود (به حساب سازمان) پرداخت نکرده‌اند (این امر باعث شده تا صرفاً با همان فیش پرداخت حق بیمه امکان پذیر باشد) باید برابر مبلغ درج‌شده در فیش دریافتی (که متناسب با ماه‌های تعیین شده از سوی بیمه‌شده متفاوت است) نسبت به پرداخت مستقیم به حساب آن سازمان (در مهلت قانونی) اقدام نمایند. مقرر شد تا به استناد اطلاعات دریافتی از سازمان تأمین اجتماعی، صندوق نسبت به استرداد حق بیمه و سرانه در زمان سه‌ماهه اول سال به این دسته از اعضا اقدام نماید.
- ۳- آن گروه از اعضای که علی‌رغم اطلاع‌رسانی‌های مکرر، مبادرت به پرداخت سهم بیمه خود به حساب سازمان نموده‌اند، برابر مصوبه هیات مدیره مقرر شد به استناد اطلاعات دریافتی از سازمان تأمین اجتماعی، وجه پرداختی آن‌ها (حق بیمه و سرانه در زمان سه‌ماهه اول سال) در ماه‌های آتی به حساب شبا اعلامی از سوی عضو (که در سامانه عضویت صندوق اعلام و ثبت شده است) و یا از طریق هنر کارت اختصاصی عضو (که به زودی برای آن‌ها ارسال خواهد شد) مسترد شود.
- ۴- از آنجایی که پرداخت حق بیمه سهم عضو (توسط صندوق) مختص سه‌ماهه اول سال جاری هست لذا از ابتدای تیرماه، دریافت برگ پرداخت حق بیمه و واریز آن به حساب سازمان (توسط بیمه‌شده) به‌روال‌عادی بر گشته و بیمه‌شده موظف به پرداخت سهم خود در موعد قانونی اعلام شده است.

انجمن صنفی هنرمندان موسیقی اطلاعیه صادر کرد

انتقاد به نحوه پرداخت حق بیمه سه‌ماهه از سوی دولت

در پی اعلام نحوه پرداخت حق بیمه سه‌ماهه هنرمندان از سوی صندوق اعتباری هنر بر مبنای تعهد دولت، انجمن صنفی هنرمندان موسیقی با صدور اطلاعیه‌ای نسبت به این نحوه پرداخت دولت آنهم در شرایط سخت معیشتی و تعطیلی کسب و کارهای موسیقی و فشار زندگی بر خانواده‌های هنرمندان ضمن ابراز تأسف، اعتراض کرد. در این اطلاعیه آمده است: «متأسفانه علیرغم تلاش برخی نهادها و مسئولین، ناهماهنگی‌های به وجود آمده در چگونگی پرداخت حق بیمه سه‌ماهه به‌اراهالی هنر، فرهنگ و رسانه عدم تعلق وعده‌ها و توصیه‌های پیشین مسئولین با دستورالعمل‌های اعلام‌شده، باعث بروز مشکلاتی برای بسیاری از اعضای صندوق اعتباری هنر در این دوران سخت شده است. انجمن صنفی هنرمندان موسیقی ایران ضمن ابراز تأسف عمیق خود از این اتفاق بدین وسیله به آگاهی اعضا و اهالی موسیقی می‌رساند این انجمن بنا بر وظیفه صنفی خود همان‌گونه که در پیشنهاد بخشودگی حق بیمه هنرمندان به دولت پیش قدم بوده، پس از این نیز در حد توان خود پیگیر مشکل پیش آمده خواهد بود تا حتی الامکان تبعات منفی این اتفاق را برای اهالی هنر، فرهنگ و رسانه به حداقل برساند. بدیهی است انجمن اعضای خود را به‌طور مرتب در جریان اقدامات و نتایج حاصل در این خصوص قرار خواهد داد.»

مشایخی (ص ۴۵ تا ۵۱) منطقی و در تعادل با یکدیگر جلوه می‌کند. همین طور است زمانی که مصاحبه‌گر با تکیه بر تجربه‌های دوران هنرجویی‌اش نزد مشایخی پرسشی درباره اهمیت تربیت ذهنیت موسیقایی در درس آهنگسازی مطرح می‌کند (ص ۶۲) و پس از پاسخ با پرسشی درباره یکی از ویژگی‌های کلی آثار مشایخی یعنی بازگشت مکرر به مواد و مصالح موسیقایی‌ای که قبلاً استفاده کرده، ادامه می‌دهد (ص ۶۳) و سرانجام به مصداق باریک یک ملودی خاص که بسیار در آثار مشایخی تکرار شده است می‌رسد (ص ۶۵). در برقراری این نوع تعادل میان مباحث کلی و مصداق‌ها نقش مصاحبه‌گر بهره‌مند از درس مشایخی بارز است. او خود آهنگسازی است که به قدر کافی با کلیت هنر موسیقی و نیز آثار استادش آشنایی دارد.

همین امر به او اجازه می‌دهد پرسش و پاسخ را در لحظاتی به یک گفتگوی دو طرفه تبدیل کند. تسلط مصاحبه‌گر بر بعضی لحظات تاریخ موسیقی مثل اشاره‌اش به یکی از نامه‌های موتسارت (ص ۳۵) یا مثال‌هایش از آثار مشایخی نیز به هدایت موثر و دقت کل مصاحبه کمک شایانی کرده است.

با این اوصاف کتاب آینه‌ای شده است برای دیدن تصویر امروزی آهنگسازی نوگرا و صاحب‌نظر به که دوران کاری‌اش اوج او انکار دسیم قرن بیستم را به اوایل قرن بیست و یکم پیوند می‌دهد و بر همین اساس نظر به‌هایش درباره موسیقی، سیر تحول‌شان و درک خودش از کاری که کرده و در کش از دیگر آهنگسازان قدیمی و جدید برای هر خواننده فارسی‌زبان علاقه‌مند موسیقی جدی شایسته توجه است ولو این که بعضی از پرسش و پاسخ‌ها کمی فنی باشد.

باشیم، حکمت آن نکته‌بینی‌ها مشخص می‌شود؛ او کار خودش را درست کم‌بخشی از همان رپر نواری ارزبایی می‌کند که مباحث کلی آهنگسازی از مشابهنه‌های آن استخراج شده است.

با دانستن این نکته است که گذار بی‌درنگ از پرسش و پاسخ‌هایی درباره مسئله کلی نقش فرم در دریافت موسیقی و آینده آن (ص ۴۰ تا ۴۵) به پرسش و پاسخ دیگری درباره فرم پداهه و به طور کلی فرم در آثار

درباره آهنگسازی گفتگو با علیرضا مشایخی

اشکان خسته پور

مروارید کتاب «درباره آهنگسازی، گفت‌وگو با علیرضا مشایخی»

آینه‌ی مشایخی

آروین صداقت کیش

برای شناختن هر شخصیت هنری چالش برانگیز و سرسخت مانند علیرضا مشایخی چند بلکه چندین راه هست. از جمله این راه‌ها گفت‌وگو با هنرمند و دیدن تصویر او در آینه گفته‌های خودش است. کتاب «درباره آهنگسازی...» دقیقاً چنین راهی پیش روی خواننده می‌گشاید. اشکان خسته‌پور از شاگردان استاد آهنگساز در یک گفت‌وگوی نسبتاً بلند و یکپارچه کلیدهای اصلی را برای آشنایی با اندیشه‌ها و نظر به‌های علیرضا مشایخی به دست می‌دهد.

از همین رو خود مصاحبه‌گر در مقدمه فشرده و راهگشایی که برای معرفی استادش نوشته به هدف چنین گفت‌وگویی با منتقدان از خوانندگان احتمالی اشاره می‌کند: «تعجب نمی‌کنم اگر [...] خواننده این کتاب شناخت درستی از او نداشته باشد» (ص ۴) بنابراین اگر بخواهیم به شکل خیلی خلاصه بدانیم بهره اصلی کتاب چیست باید آن را این طور تعریف کنیم: گفت‌وگوی درباره اندیشه‌های علیرضا مشایخی درباره کار اصلی‌اش، آهنگسازی در اواخر دهه ۹۰. برای خوانندگان پیگیر این قید زمان اهمیت دارد زیرا مشایخی از آن دسته آهنگسازانی است که درباره روش کار و نظر به‌هایش هم خودش به قدر کافی صحبت کرده و نوشته است هم شاگردانش.

بدر نظر داشتن این موضوع بهره دوم کتاب نیز